

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

E. R. Postma / Eindhoven

Dit nu zijn de namen (Exodus 2) (7)

Hemelsbreed gemeten

Schijnbaar ligt er een meer dan hemelsbreed verschil tussen het eerste gedeelte van Ex. 2 (Mozes' geboorte en opvoeding) en het tweede: Mozes en zijn volk — vlucht naar Midan. De afstand tussen Egypte en Midan — honderden kilometers — lijkt meer dan hemelsbreed: Mozes lijkt uitgerangeerd. Het kind, wiens „graf” (de Nijl) zijn redding werd, is als man „vreemdeling geworden in een vreemd land”. De aanvankelijk stijgende lijn is abrupt gezakt tot het absolute nulpunt.

Mochten zijn kansen als kind hoog aangeschreven staan, als volwassene is hij tot werkeloosheid gedoemd. God mag dan al sterkte grondvesten uit de mond van zuigelingen en kinderen, zijn tegenstanders ten spijt (Ps. 8) — kinderen zijn in de grond van de zaak ongevaarlijk: zij kunnen niets uitrichten. Pas als zij volwassen zijn, worden ze misschien gevaarlijk, maar als volwassene is Mozes „uit de weg geruimd”, smadelijk gevlucht.

Gods plannen lijken op dit ogenblik — voor veertig lange jaren! — getorpedeerd. De verdrukking van Israël gaat onverminderd voort (2 : 11; 3 : 7). Heeft satan een overwinning geboekt? Onthult Gods vergrootglas nu niet een — al is het tijdelijk — débacle? Is God toch niet *ten allen tijde* opgewassen tegen alle situaties? Hij plaatst ons bij de geboortewieg van zijn volk — maar is het „kind” wel te redden en levensvatbaar?

Veertig vergeten jaren ?

Een en ander bepaalt ons bij de vraag: wat is er nu eigenlijk gebeurd? Wel, Mozes is groot geworden. Uit Hand. 7 : 23 v.v. weten we: hij is nu veertig jaar. Zijn jeugd is voorbij. Hij staat nu in de volle kracht van zijn leven. Zoiets als: het leven begint bij veertig.

Veertig jaren zijn voorbij. Veertig harde jaren voor Israël. Veertig makkelijke jaren voor Mozes. In deze tijd is zijn opvoeding voltooid. Een leven vol weelde, omringd door en beschikkend over de schatten van Egypte (Hebr. 11 : 26). In een paleisweelde van onvoorstelbare rijkdom: „nu nog staan we versteld over wat er in een graf als van Toet-Ank-Amen is gevonden”, laat staan in zijn paleizen. Gewend aan statiegewaden en paleisbanketten, op zijn wenken bediend door een leger van slaven en geëerd als zoon van farao's dochter: een ontzaglijk hoge positie. Daarbij „onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren”. M.a.w. hij, de veehoederszoon, bereikt een cultureel niveau dat zijns ge-

lijke niet had in de toenmalige wereld. Met een opleiding die hem bekwaamde voor een schitterende carrière, hetzij als veldheer, hetzij als diplomaat of econoom. We kunnen gerust aannemen: aan de opvoeding van Mozes is alles ten koste gelegd. Het puikje van Egypte's geleerden hield zich bezig met de opvoeding van deze hebreeuwse knaap. Wat Mozes aan het eind van zijn opleiding niet wist, was de moeite van het weten niet waard: opgevoed in *alle* wijsheid der Egyptenaren!

Wat bewoog Mozes ?

Je zou zeggen: een jongen overgebracht in zo'n andere wereld van weelde en wijsheid, en dat op zo jeugdige leeftijd — die kan straks niet anders meer. Dat andere leven is hem een tweede natuur geworden, naar menselijke berekening.

En veertig jaar lang doet God niets! Misschien heeft satan er wel op gehoopt en gespeculeerd, dat Mozes onschadelijk was gemaakt.

Maar dan — pas na veertig jaar — gebeurt er niets minder dan een wonder! Kijk, zegt God tegen zijn kerk, die haar geboortegeschiedenis leest: „in die tijd, toen Mozes groot geworden was, ging hij uit tot *zijn* broeders en lette op hun dwangarbeid”. Stephanus: het kwam in zijn hart op naar zijn broeders, de kinderen Israëls, om te zien (Hand. 7 : 23). Het kwam in zijn hart op... Wat bewoog hem? Nu ja, géén wonder, zullen velen denken: het bloed kruipt waar het niet gaan kan... O ja? Dit is een misleidend spreekwoord. Er zijn mensen die hun eigen moeder of zuster voor een paar honderd gulden vermoorden. En wat denkt u van Athalia (2 Kon. 10 : 1)? Of van een Herodes die zijn eigen kinderen liet ombrengen? De humanistische leugen, inhaerent aan dit spreekwoord, wordt op vele bladzijden in de bijbel gelogenstraft door keiharde en weerzinwekkende feiten. Het beslag, dat satan op de mensen legt, gaat veel verder dan wij (onzelf sparend) denken.

Menselijke afkeuring

Wat bewoog Mozes? Die vraag wordt nog verdiept als wij letten op zijn volgende daad. Als hij een Egyptenaar een van zijn broeders ziet (dood)slaan, slaat hij de Egyptenaar dood en verbergt het lijk omzichtig.

Doorgaans heeft men hier zijn oordeel spoedig klaar: gedreven door medelijden en in een opwelling van drift, begaat Mozes in feite een móórd. Daarmee grijpt hij op ongeoorloofde wijze vooruit op Gods plannen en stuurt die in de war. De afkeuring is (bijna) algemeen. Ik noteer, alleen al uit de Korte Verklaring, de volgende punten:

- de doodslag geeft 'n indruk van zijn onstuimig karakter en grote kracht: 'n geweldenaar;
- als verlosser wilde hij te vroeg optreden; tegelijk was zijn daad niet bedoeld als het sein tot een openlijke opstand... van een systematisch plan is geen sprake;
- Mozes' daad valt af te keuren als zondig en wordt dan

- ook bestraft door God met de vlucht naar en een veertigjarig verblijf in Midan;
- wel is het treffend dat ons een rechtstreekse bestrafing des HEREN in woorden niet wordt vermeld;
 - de zonde van Mozes is drift en gebrek aan geduld: vooruitgrijpen op Gods plannen;
 - maar we moeten toch tegelijk niet vergeten dat Mozes optreedt voor het recht en
 - in zijn positie alles waagt voor zijn volk dat wordt verdrukt...

In Góds waagschaal...

Zoals gezegd: de afkeuring is (bijna) algemeen over de man die door de Schrift zelf genoemd wordt „een zeer zachtmoedig man, meer dan enig mens op de aardbodem” (Num. 12 : 13).

Maar ja: gelovige mensen slaan niemand dood, niet waar? En ze lopen God ook niet voor de voeten...

Alleen maar: de Schrift zelf spreekt géén afkeuring uit! Integendeel: die spreekt van gelóóf. En ze heeft het niet over en onbekookte opwelling van drift maar over Mozes' weloverwogen besluit. Luister maar: „door het geloof heeft Mozes, volwassen geworden, geweigerd (!) door te gaan voor een zoon van farao's dochter, maar hij heeft er de voorkeur aan gegeven met het volk Gods kwaad te verdragen liever dan tijdelijk van de zonde te genieten (!!); en hij heeft de smaad van Christus groter rijkdom geacht dan de schatten van Egypte, want hij hield de blik gericht op de vergelding” (Hebr. 11 : 24-26).

Dat is me nogal een getuigenis. Blijkbaar leggen de bijbelschrijver een heel andere maatstaf aan dan wij, zielepluizers, gewend zijn. En zij leggen ook heel andere en veel verdergaande verbanden dan wij zelfs maar ontwaren. Hadden wij bijv. durven zeggen: „... de smaad van Christus groter rijkdom geacht dan de schatten van Egypte”? Dát is pas de bijbel lezen in samenhang en in perspectief! Paulus schrijft dat hij te allen tijde het sterven van Jezus in het lichaam omdraagt (2 Cor. 4 : 10). Ook dat hij in zijn vlees aanvult „wat ontbreekt aan de verdrukkingen van

Christus” (Col. 1 : 24) — de resten, de overblijfselen. In Hebr. 11 wordt dat naar het verleden terug geprojecteerd: Mozes verkoos de smaadheid van Christus te dragen! Zo ziet de bijbel de samenhang in de heils- en lijdensgeschiedenis van Gods verlossend handelen. Mensen die zich aan zijn zaak wijden gaan dezelfde lijdensweg, betonen zich metterdaad als het ware Israël, als echte kinderen van Abraham (Joh. 8 : 39). Aan Mozes' daad gaat een weloverwogen geloofsbesluit vooraf — een wonder: de triomf van Gods genade!

brachten hiertegenover de volgende tegenargumenten ter tafel:

1. Het zal ons uiteindelijk meer werkgelegenheid ontnemen, dan het ons brengt, omdat China ons zijn handel en scheepvaart onthoudt.
2. De betrekking met China zal ons op de duur veel meer goeds opleveren dan die met Taiwan.

Nu gaat het mij bij het aanhoren van deze argumenten niet om het afwegen van deze verschillende belangen: ik zal mij daar geen oordeel over kunnen aanmatigen. Het gaat mij er hier alleen om dat ik iets heb gemist in heel deze discussie — en dat ik het graag aan u wil voorleggen om uw gedachten hierover te prikkelen en u oog te geven voor wat m.i. een vrouw als Dorothee Sölle drijft:

1. Bij geen van de aangehoorde sprekers — noch pro, noch contra, heb ik gehoord dat zij er moeite mee hadden dat wij onze werkgelegenheid moeten gaan opkrikken met het smeden van wapens voor een ander land. Want deze duikboten zijn wapens. Deze scheepsbouw-industrie is eigenlijk oorlogsindustrie. Er varen straks in de wateren rond China vuurspuwende monsters rond, die in het vreedzame Nederlandje werden gemaakt om er onze welvaartseconomie mee in stand te houden. Of het nu voor Taiwan is of voor China is daarbij niet doorslaggevend, ook al gaat die wonderlyke Nederlandse voorkeur voor de volksrepubliek China mij boven de pet, het punt is dat wij om onze welvaart in stand te houden en onze industrie te behouden hier wel moeten overgaan tot het smeden van wapens voor derden.
2. Waarom valt het niemand op hoe uitermate zelfzuchtig alle genoemde argumenten „pro en contra” zijn. Waarschijnlijk zal iedereen mij voor half-zacht verklaren als ik dit argument naar voren breng, maar: is het wel zo vanzelfsprekend, dat een regering en een volksvertegenwoordiging bij het afwegen van belangen uitsluitend kijkt naar het eigen voordeel dat wij als Nederlands volk bij deze of gene positie-keus zullen behalen? Of met andere woorden gezegd: mag een land en een volk in het publiek wel doen, dat waarvoor wij ons als privé-persoon zouden schamen? Want als de vraag aan ieder van ons privé zou worden gesteld of het geoorloofd is om je zelf te verrijken met het verkopen van gevaarlijk wapentuig aan je buurman, zouden wij die vraag verontwaardigd van de hand wijzen. En als wij bij het kiezen van onze persoonlijke vrienden — zelfs bij het kiezen van za-

W. G. Rietkerk / Utrecht

DUIKBOTEN

Het rumoer over de levering van duikboten aan Taiwan is op dit moment tot rust gekomen. De Tweede Kamer heeft er in een uiterst kleine meerderheid en in tweede instantie tegengestemd. Toch kon dat aarzelende „neen”, dat bovendien nog te laat kwam, de regering er niet toe bewegen om op haar eerder gegeven toestemming terug te komen. Zo werd de gegeven toestemming aan de scheepswerf in Rotterdam bekrachtigd en werden de consequenties van die daad geaccepteerd: de ambassadeur of zaakgelastigde in China werd naar Nederland teruggestuurd en de betrekkingen met de volksrepubliek China zullen op een laag pitje gedraaid worden. De bouw kan nu beginnen en de rust is weergekeerd.

Toch heb ik er een behoefte aan om op deze zaak achteraf nog eens terug te komen. Ik doe dit in de rubriek 'kerkelijk leven'. U zult zeggen: er is weinig 'kerkelijks' aan dit politieke en economische vraagstuk te ontdekken. Toch vergist u zich. U had dan moeten kijken naar de Ikon-uitzendingen op de T.V. op zandagmiddag 11, 18 en 25 januari om 5 uur. Dat heeft u waarschijnlijk niet gedaan omdat u de eigen kerkgang verkoos boven het T.V.-kijken. Wie een video-rekorder heeft, heeft die programma's achteraf toch kunnen bekijken en omdat ik tot die gelukkigen behoor heb ik nu al twee keer in alle aandacht de drie halve uren bestudeerd waarin de duitse theologe Dorothee Sölle haar bewogen visie gaf op onze samenleving. Ook al begin ik met de duikboten (waar Dorothee Sölle

met geen woord over sprak) toch gaat het mij in dit en het volgende artikel in feite om de theologie van Dorothee Sölle: haar kracht en haar zwakheid.

Ik begin graag met de kracht van Dorothee Sölle's boodschap. Wie deze vrouw leest of beluistert komt onder de indruk van haar diepe, totale en eerlijke protest tegen het onrecht in deze wereld, dat ons onzichtbaar omgeeft en waar wij vóór wij er erg in hebben aan medewerken.

Om dat te verduidelijken kies ik nu het voorbeeld van de affaire van de levering van duikboten aan Taiwan. De vóór-stemmers van dit project hebben voor de levering van deze duikboten de volgende argumenten gebruikt:

1. het betekent een bijzondere in-jektie voor onze werkgelegenheid. De scheepsbouw ligt toch al bijna op zijn rug. Met deze opdracht is de werkgelegenheid voor vele arbeiders voor vele jaren gegarandeerd.
2. De betrekkingen met de volksrepubliek China is altijd al liefde van één kant geweest en heeft ons nog nooit iets opgeleverd.

De tegenstemmers tegen dit project

IN DIT NUMMER

- 81 Ds E. R. Postma, Dit nu zijn de namen (Ex. 2) (7)
- 82 Drs W. G. Rietkerk, Duikboten
- 83 M. Vrijmoeth-de Jong, Bijbelgebruik in het gezin (2)
- 84 D. W. L. Milo, Een Burns-avond
- 85 P. C. van Wijk, Terloops...
- 86 H. Langerak, Dichters over hun ouders (1)

pastorale notities

Herhalingen (1)

Sekten zijn onbetaalde rekeningen van de kerk, zegt men. Als de kerk dit verwijt hoort, trekt ze meteen het boetekleed aan. Dat ligt zo in haar aard. Ze is het gewend om over falen en schuld te spreken. Ook nu zal ze alles wel weer verkeerd gedaan hebben.

Eén rekening echter, die haar gepresenteerd wordt, moet ze weigeren te voldoen. Het is de vraag om herhalingen van de heilsgebeurtenissen. Alsof de kracht van de heilsfeiten, die in de Bijbel beschreven zijn, niet reikt tot aan vandaag en morgen.

Vorige week was ik op catechisatie bezig met een zin uit antwoord 80 van de catechismus. „De mis leert, dat levenden en doden niet door het lijden van Christus vergeving der zonden hebben, tenzij dat Christus nog dagelijks voor hen geofferd wordt door de preesters”. Ik heb Rome niet afgekat. Over die

kerk is nauwelijks gesproken, maar over de gedachte achter de r.k. visie, een gedachte die je ook bij sekten vindt: aan de bijbel heb je niet genoeg. Wat indertijd gebeurde, de geboorte van Jezus, Zijn lijden en dood, Zijn opstanding, daar heb je pas wat aan, als God jou daarvan een herhaling geeft. Dat kan Hij doen door sacramenten, waarbij dan ook een handoplegging en een zalving gerekend wordt, of door een nieuwe uitstorting van de Geest, kenbaar aan een wonderlijke genezing en tongentaal. God moet zich opnieuw aan ons manifesteren, zegt men, anders zijn we nergens. Dit staat haaks op Hebreeën 9 en op Zondag 23, waar we uit leren, dat de genoegdoening van Christus er in haar totaliteit reeds voor ons is en dat we die door het geloof mogen aannemen en ons toeëigenen. Maar in vele sekten, hoe gelovig de leden ook lijken, moet het geloof (dat is immers het bewijs van wat men niet ziet) plaatsmaken voor ekstase, een religieus high-zijn, een mystieke zielservaring of ook gedweepte met een leidsman aan wiens voeten men zitten gaat, want hij is het, hij heeft iets! Hoe ook kerken met haar „kerkelijk jaar” het zoeken in herhalingen van de heilsfeiten, daarover graag volgende week.

A. H. Algra, Sliedrecht

kenvrienden – ons *alléén* laten drijven door de vraag wat mij persoonlijk het meeste winst oplevert, dan is dat toch moreel geheel te verwerpen? Waarom ligt dat nationaal gezien ineens anders – en beheerst een blind egoïsme daar ineens alle discussie over wie onze nationale vrienden mogen worden en wie niet?

Ik snap dit niet.

Maar waar het mij in dit artikel om gaat is om u aan de hand van dit voorbeeld te laten zien wat Dorothée Sölle beweegt: namelijk dit: dat wij ons christen-zijn niet mogen opsluiten binnen het terrein van ons privé-leven maar dat wij het koste wat het kost moeten toepassen op de politiek-economische situatie van onze landen. Daarbij wijst zij erop hoe wij ongemerkt in een systeem kunnen gaan meewerken dat onze welvaart alleen weet te verzekeren dankzij onrechtvaardige middelen – zoals een stuk wapenindustrie en met het verborgen motief van puur eigenbelang. Dorothée Sölle meent dat wij al veel dieper dan wij zelf beseffen in zulke onrechtvaardige en onderdrukkende en uitbuitende systemen terecht gekomen zijn.

Ik geef een paar citaten uit haar boek „Kies het leven”.

Alle instellingen van onze maatschappij zijn door een bezettingsmacht overgenomen. „Zie hier en-

kele kernwoorden uit de geloofsbelijdenis van deze macht: groei tot elke prijs, winst tot elke prijs, concurrentie tot elke prijs, vuistrecht van vrije onderneming tot elke prijs, prestatie tot elke prijs, discipline, liefdadigheid, toezicht, controle, beperkte aansprakelijkheid en vrije tijd...” (blz. 13, 14).

„De onderwerping van het leven aan deze waarden voltrekt zich niet met geweld, zoals onder het oude onverbloemde militaire fascisme, maar 'soft' als televisiereclame, die het bewustzijn van kinderen beïnvloedt.” (blz. 14)

„Van iedere belasting-dollar in de U.S.A. wordt 48 cent besteed aan doodso-productie.” (blz. 21).

„Lijden vermijden, lichamelijke door pillen, psychisch door afleiding, politiek door blindheid, is in de cultuur van het consumisme uitge-

groeit tot een wezenlijke levensstrategie” (blz. 25).

„Binnen de cultuur van het consumisme wordt geluk gedefinieerd als hebben, niet als zijn. Dit hebben doorloopt verschillende fasen en stijlen, van stil genieten, tot doortastend graaien. Europa zit in de overgang naar het consumisme en je ziet hoe de oude waarden van de burgerlijke cultuur er verdwijnen: spaarzaamheid, gezinsleven, altruïsme, ze worden systematisch ondermijnd door de reclame: „Met minder hoeft u geen genoeg te nemen, gun uzelf eens wat”, zo horen wij bijvoorbeeld... blz. 74.

„De materiële ellende van de derde wereld en de psychische ellende van de eerste wereld hangen samen... Wij lijden aan dezelfde kanker” blz. 76.

„Vaak denk ik dat Christus zo weinig thuis is in onze kerken, omdat hij er aanbidders vindt, maar geen vrienden”, blz. 97.

Ik heb u hierbij zomaar betrekkelijk willekeurig een aantal citaten van Dorothée Sölle uit dit ene boek gegeven, om u een indruk te geven van wat haar beweegt: een christen zijn dat alle ongemerkte en verzweegen politiek-sociale achtergronden in een kritisch daglicht stelt en dat ernaar verlangt dat onze navolging van Christus in de samenleving zichtbaar wordt in talloze keuzes tegen het onrecht en uitbuiting – tegen oppervlakkig consumeren en mee doen aan machtsystemen die onze aarde en ons milieu vervuilen en bedreigen en alle echte menselijkheid smoren.

—o—

Tot zover over de kracht van Dorothée Sölle. Zij schudt ons wakker en leert ons kritisch te bezien wat iedereen vanzelfsprekend vindt. Voor dit keer wil ik het hierbij laten. Ik hoop u hierbij te hebben overtuigd van de kracht van deze Dorothée Sölle. In een volgend artikel wil ik stilstaan bij dat wat ik haar zwakte vind. Wacht u dus even voordat u mij bestempelt als een aanhanger van Dorothée Sölle's theologie. Anders zou u na het volgende artikel wel eens vreemd kunnen opkijken.

M. Vrijmoeth-de Jong / Zwolle

Bijbelgebruik in het gezin

(2)

Vroeger en nu

Vroeger was het schijnbaar geen probleem om rustig en uitvoerig met de kinderen aan tafel uit de Bijbel te lezen. Drie keer per dag schaarde het hele gezin zich om tafel om de maaltijd te gebruiken. Geen van de gezinsleden ontbrak en na afloop werd de Bijbel door vader ter hand genomen. Op de plaats waar bij de vorige maaltijd de bijbellezing onderbroken was, werd de draad weer opgenomen en verder gelezen. Zo ging het in de goede oude tijd, denkt menigene. Maar men vergeet dan, dat ook in die tijd allerlei zaken de regelmaat verbraken. Ook toen waren er ziektes, familie-aangelegenheden, verjaardagen, zaken- en vakantie-reizen, logeerpactijen enz. Ook toen waren er kerkeraadsvergaderingen, verenigingen en catechisaties. Kinderen, die vlug van tafel willen, omdat zij veel huiswerk hebben of omdat ze nodig ergens heen moeten, zijn er altijd geweest en in de huizen van vroeger zonder c.v. was het bed 's morgens zeker even warm en zacht, zodat het waarschijnlijk nog meer moeite kostte er uit te komen dan tegenwoordig.

Als we echter het maatschappelijk leven van vroeger en nu vergelijken, kunnen we stellen, dat het veel drukker is geworden en dat er vaker op ons en onze kinderen, al of niet terecht, een beroep wordt gedaan. Toch is in wezen de problematiek dezelfde als vroeger: „Waar halen we de tijd en de rust vandaan om samen in Gods Woord te lezen?” Het is een vraag, waar onze ouders eveneens mee te maken

HEDEN VERSCHENEN

in de vernieuwde uitvoering

Kerknieuws

objectief - onafhankelijk

VRAAG PROEFNUMMER

Telefoon 023 - 24 90 41 * of schrijf
(zonder portokosten) naar

Antwoordnummer 235

2000 VE HAARLEM

Uitgeverij Vijlbrief - Haarlem

VIJLBRIEF HAARLEM

DRUKKERS - UITGEVERS

specialist in grafisch maatwerk

kranten, tijdschriften, boeken
reclame drukwerk

Postbus 6080 - 2001 HB HAARLEM

Telefoon 023 - 249041 *

hadden en waar ze kennelijk een oplossing voor hebben gevonden, gezien het feit, dat ze zich drie keer op een dag de tijd gunden om aan tafel te lezen.

Prioriteiten

Misschien zit in de laatste zin wel de oplossing van het hele probleem. Men „gunde” zich drie keer per dag de tijd om aan tafel te lezen. Men nam er gewoon de tijd voor, men plande het in het dagprogramma. Het hoorde bij de dingen, die in elk geval gebeuren moesten. Het was een zaak van de hoogste prioriteit.

In de tegenwoordige drukke tijd zijn er onnoemelijk veel zaken, die de aandacht van ons en onze kinderen opeisen. Veel van die zaken zijn belangrijk, nuttig, aangenaam of onontkoombaar en verplicht. Het is goed al die zaken die we als gezin gezamenlijk willen doen eens op een rijtje te zetten in volgorde van belangrijkheid en daarbij ook de tijd te noteren, die elke activiteit vraagt. Als we daarna nog de gezamenlijk beschikbare tijd vaststellen, kunnen we de prioriteitenlijst gaan invullen. Waarschijnlijk zal dan blijken, dat de bijbellezing in de meeste gezinnen wel als hoogste prioriteit genoteerd staat. Vaak is echter het tijdstip vaak ongelukkig gekozen, omdat het verdrongen wordt of in de verdrukking komt door niet veranderbare aanvangstijden van andere belangrijke zaken. Toch is het ook in onze gezinnen te realiseren, dat de Bijbel de aandacht en de tijd krijgt, waar het Woord van God recht op heeft. Het is een kwestie van in goed onderling overleg er gewoon tijd voor plannen. Laten we onszelf en ons gezin er toch de tijd voor „gunnen”.

Andere tijden, andere zeden

Ieder gezin, dat een lijstje maakt van prioriteiten en daarbij de tijden noteert, die gezamenlijk beschikbaar zijn, zal waarschijnlijk tot de ontdekking komen, dat het in de

meeste gevallen niet meer haalbaar is om drie keer op een dag samen uit de Bijbel te lezen. School- en werktijden van de diverse gezinsleden lopen vaak niet meer parallel. Het zal zelfs moeite kosten in sommige gevallen tijd te vinden om één keer per dag de maaltijd gezamenlijk te gebruiken. Wat dat betreft wordt er door de samenleving op het moderne gezin een zware aanslag gepleegd. Maar waar een wil is, is er in de meeste gevallen ook wel een weg. Mogen we enkele voorbeelden noemen?

Er zijn gezinnen, die elke morgen een half uur eerder opstaan om de tijd te hebben om gezamenlijk zich over Gods Woord te buigen en de dag met Hem te beginnen.

Er zijn gezinnen (met grote kinderen), die iedere avond voor ze naar bed gaan de Bijbel openen en samen de dag met gebed beëindigen.

Er zijn gezinnen, die elke dag ruim tijd nemen voor één van de maaltijden en daarna bij het lezen van de Bijbel en het spreken erover geen haast hebben.

In onze gezinnen zijn het vooral de ouders, die er voor moeten zorgen, dat er tijd genomen wordt voor het dagelijks contact met de Here God en dat zoveel mogelijk alle gezinsleden daarbij aanwezig zijn. In de Bijbel lezen we geen voorschriften over het aantal keren, dat wij per dag de Bijbel moeten lezen. Namen onze ouders er vroeger drie keer per dag de tijd voor, dan wil dat nog niet zeggen, dat wij fout zijn, als wij het slechts één keer doen. Het is belangrijker hoe we het doen, dan hoe vaak. Drie keer per dag even vlug vlug heeft minder effect dan één keer rustig en intensief. God geeft ons geen ander voorschrift dan „Zoek Mijn aangezicht”, en in christelijke vrijheid zal ieder van ons voor zich zelf en zijn gezin bepalen, wanneer en hoelang hij dat zal doen.

D. W. L. Milo / Dalmally

EEN BURNS-AVOND

Officieel is 25 Januari de herdenkingsdag van de Schotse volksdichter Robert Burns. Maar eigenlijk wordt zijn verjaardag wel twee weken achtereenvolgend gevierd. Dat gaat in Burns-avonden, Burns-suppers, Burns-dances en zo voort. De shintyclub en de sprekersclub, de labourafdeling en de Ware Burns Club organiseren elk hun Burns-avonden. Normaal is zo'n feestavond alleen voor mannen toegankelijk; want Burns was een man en daarmee uit. Maar wij hebben gewacht tot er een Burns-avond kwam waar ook de „lassies” welkom zouden zijn – en dat was dit jaar! De Conservatieve Partij (zeg maar het Britse CDA) gaf in Oban een gemengde party; misschien wel omdat onze premier een vrouw is.

Waar is de dichter voor wie een gans volk na twee eeuwen nog warm loopt? Is het Cats? Is het Vondel? Welke bard heeft de volksziel zo getroffen, zo het nationale karakter helpen vormen als Robert Burns, de brave boerenzoon? Nu, dat nationale karakter wordt zichtbaar in een avond van kilts en tartans, van doedelzak en fiddle, van haggis eten en whiskey drinken, van Burnsliederen zingen, Burnsgedichten reciteren en elkaar met snedige Burnsцитaten te woord staan.

In de toegangsprijs is de maaltijd verwerkt: niet te duur, Schots zuinig. Alleen het drinken gaat naar ieders vermogen – en dat vermogen is bij de sterk gestegen prijzen en achtergebleven lonen niet om je van te bedrinken. Hetgeen het niveau van de feestavond geen kwaad doet.

Na een inleidend drankje en praatje aan de bar worden de gasten genodigd zich naar hun plaatsen in de eetzaal te begeven. Want de „toptable” wordt „ingepijpt”. Voorop schrijdt de bagpiper met een statige Schotse mars; daarachter komen bestuur, eregassen en medewerkers. Ze gaan de hele zaal rond (ieder blijft op zijn plaats staan tot de top gezeten is) en dan zetten allen zich neer. Een jonge notaris is de voorzitter, de chairman. Hij houdt een kort welkomstspeechje en kondigt de „grace” aan: het dankgebed voor het eten. Zo zijn we hier; zelfs een Burnsavond wordt met gebed geopend. En dat gebed is vandaag uiteraard Burns' bekende Selkirk grace: „Sommigen hebben voedsel maar kunnen niet eten, sommigen missen voedsel dat ze zouden wensen, maar wij hebben voedsel en kunnen eten, dus laten wij de Heer danken”. Van alle kanten hoor je: amen. De Burnsavonden is notarieel en in stijl geopend.

—0—

De soep wordt opgediend. Spieken op het menu maakt je niet wijzer, want weet u hoe „cock-a-leekie” smaakt? Maar de naaste gasten vertellen welwillend, dat het soep met prei is. Zo'n soepje, dat 24 uur op een zacht pitje heeft gestaan: stevig als een slappe pastei.

Het hoofdgerecht wordt wederom ingepijpt. Het is de oprechte Schotse haggis, gemaakt van al die slachtproducten, die bij ons respectievelijk zult, hoofdkas en rolpens opleveren, dit alles samen met veel kruiden in een schapenmaag opgediend. De Engelsen hebben de Schotten altijd om dit „afvaleten” gehoord – maar de Schotten zijn belangrijk trots op dit hun nationale maal. De bagpiper zijn tune voleindigd hebbende geeft de voorzitter, tot vreugde van alle aanwezigen, Burns' Ode aan de Haggis ten beste; acht forse kwatrijnen, uit het hoofd voorgedragen en wel als volgt:

„Plezierig geval met je goed en vrolijk voorkomen, groot opperhoofd aller pasteien! Boven pens, rolpens of zult neem jij je plaats in. Goed klaarge-maakt ben je waard een dankzegging, zo ver mijn armen reiken.

„De broodplank kreunt onder je gewicht. Je rondingen zijn als verre heuvels, je top kan als molenberg dienen, terwijl uit je poriën de damp opstijgt als een krans van amber.

„Zie de landman zijn mes trekken om je met een forse snede te openen, kervend je puilende ingewanden, vrolijk alsof hij een greppel graaft. En dan: wat een kostelijke aanblik, hoe warm, hoe geurend en rijk!

„Schijf voor schijf wordt uitgelegd. De duivel kan het staartje krijgen. Dat gaat door tot alle gevulde magen als trommellinnen staan gespannen. En dan, waarde gastheer, kun je op kreten van waardering rekenen!

„Is er iemand, die van achter zijn Franse ragoût of hutspot (die geen varken zou lusten) of achter zijn fricassé (die een zeug misselijk zou maken)

Jaarvergadering Opbouw

De jaarvergadering van de Gereformeerde Persvereniging OPBOUW zal dit jaar D.V. gehouden worden op

ZATERDAG 11 APRIL

om 10.30 uur in de Jeruzalemkerk te Utrecht.

In de morgenvergadering hoopt drs H. de Jong te Amsterdam te spreken over

DE AARD VAN HET SCHRIFTGEZAG

De discussie over dit onderwerp zal geleid worden door een forum.

In de middagvergadering zullen enkele huishoudelijke zaken behandeld worden.

durft neerkijken met hooghartige, beledigende blik op zulk een maal als het onze?

„Arme duivel... zie hem dan boven zijn eetwaar hangen: zwak als een bevend riet, met spillebenen als een rijzweep, een vuist als een noot, waardeloos geval.

„Maar zie dán de haggis-etende Hooglander. De aarde geeft zijn voetstap dreunend weer. Stop hem een zwaard in de hand en het zal suizen: benen, armen en hoofden worden gekapt als distels!

„Gij machten, die voor de mens zorgt (en hem het leven duur maakt) – ons Schotland wil geen afvalvlees dat in mootjes uiteenvalt. Nee, als ge een dankgebed wilt horen: geef ons dan haggis!”

—o—

Zo'n vers, niet in het Engels, niet in het Gaelic – maar in oud-Schots dialect geschreven en uitgesproken, geeft een storm van bijval. Daar tast men op toe, daar drinkt men op. Bij de haggis wordt „mashed neeps and tatties” geserveerd en na enig proeven en nadenken weten we dat het gehakte koolrapen met puré is. De wijn is voor eigen rekening en risico, het slotgerecht bestaat uit koekjes met veel soorten kaas en koffie. Sober en gezellig, want in deze kleine wereld kent iedereen ieder. En ieder is beziel van Robert Burns, die op vele wijzen geëerd en herdacht wordt; omdat hij aller zielen koestert met het nationale vuur.

Onderwijl brengt de notaris de toast op Hare Majesteit uit, waarna het ieder vrij staat te roken. Een zangeres – gewone natuurstem zonder schooling – presenteert liederen van Burns, maar uit de kunst! „Lord Gregory” is de ballade van een verleid meisje, dat door vader de deur is uitgezet en door genoemde Lord versmaad. – „My love sh's but a lassie yet” is een grimmig drinkliedje, in deze stijl: „mijn liefje is nog maar een meisje. We zullen haar een of twee jaartjes laten wachten, dan wordt ze minder trots. Jammer dat ik er werk van maakte. Wie haar krijgt hoeft nooit te zeggen dat ze wel wilde – hij kan alleen zeggen dat hij haar duur gekocht heeft. Kom, neem een drankje van het beste, zoek je plezier waar je wilt. We hebben dorst en we zullen drinken”. (De rest is niet om in een net blad af te drukken.) zulke liederen worden zonder begeleiding onberispelijk gezongen. Bij het refrein mag je zacht meezingen. – En ontroerend is het mooie lied: „John Anderson, mijn lieve Jan, toen we elkaar pas ontmoetten waren je lokken nog ravenzwart, je mooie voorhoofd was bruin-verbrand. Nu is je voorhoofd kaal, je lokken zijn als sneeuw – maar er ligt zegen op je witte kruin.

„John Anderson, mijn lieve Jan, samen zijn we de heuvels opgeklommen en samen hebben we menige mooie dag genoten, Jan. Maar nu zullen we moeten afdalen. Laten we hand in hand gaan en beneden aan de voet samen slapen, Jan”.

—o—

terloops.....

door P. C. van Wijk – Zaltbommel

Homofiel zijn, wat doe je er mee?

(2)

Uit de brief van een moeder (zie vorig artikel) neem ik nog het volgende over:

‘Is het niet mogelijk onze broeders en zusters die plaats te geven die hun toekomst en naasten te blijven gaan op die weg van struikelen, vallen en opstaan, gedachtig aan het woord ‘waar één lid lijdt lijden alle leden’ en laten de Dienaren des

Woords, wanneer ze menen iets te moeten zeggen, dan vooral niet vergeten in hun slotgebed deze broeders en zusters te bedenken. Bij de doop wist de Here al wat Hij van dit maaksel had te wachten en hoe klein en zwak zij, maar ook wij, zijn van krachten’.

Als aanvulling hierop geef ik een gedeelte door van wat een homofiele jongen neerschreef:

‘In ieder geval is de taboe rond homofilie in zoverre al doorbroken dat het wóórd genoemd kan worden. Maar als dat wel eens gebeurt is de reactie vaker wat gegiechel dan een goed gesprek. Of er worden onbegrijpelijke uitspraken gedaan, uitspraken waar je niets mee aan kan. Zo hoorde ik laatst een dominee over zondag 2 spreken, over ‘des mensen ellende’. Hoe die ellende er dan wel niet uitzag illustreerde hij ondermeer

Een spreker herdenkt de onsterfelijke Burns in goed gevonden citaten, die de aanwezigen verrukken. De voorzitter antwoordt op dezelfde manier. Een violist geeft enkele „reels” ten beste: snelle refreindansen, aan de doedelzakmuziek ontleend en bijna even populair. – Archie, landbouwconsulent, houdt een pleidooi tot behoud van de Schotse boer. Hij bestrijdt het wegekopen van heuvelgrond ten behoeve van de groteske bosbouw door Staat en gesubsidieerde particulier. Ons gebied telt 600 duizend hectare grond, zegt hij. Daarvan zijn nu al 144 duizend hectare, dat is bijna een kwart, bebost of afgerasterd. Het excuus dat de boer wel wil verkopen gaat niet op: zulk geld is gauw verdwenen en het boerenbestaan heeft grond nodig. We hebben 325 duizend schapen, 67 duizend stuks rundvee, zegt hij; die hebben heuvelgronden nodig, soms 1,2 hectare per schap. (En wij voegen daar in gedachten de duizenden herten aan toe, die ook hun kansen moeten houden – maar nu kind van de rekening worden.)

Archie wordt beantwoord door een eregast, het kamerlid John Mackay. Die geeft eerlijk toe dat de zorg voor de Hooglanden hem zwaar op het hart ligt. „De farmer”, zegt hij, „moet veelal bestaan bij de vriendelijkheid van zijn bankier”. En met een knipoog naar Angus: „gelukkig dat ik net een goeie zie zitten”.

Een speech ter ere van de lassies, de meisjes, wordt snedig door Bobby van de juwelierszaak beantwoord. Ze hebben, zegt ze, nu eens gezien: waar hun mannen eens per jaar zo bleek en zwaaiend van thuiskomen. Maar ze vindt alles erg netjes en nogal sober ook.

Een onderwijzer reciteert Burns’ gedicht „Tam o’ Shanter”: een verhaal van 224 regels Schots dialect, meeslepend en met prachtige versnellingen en vertragingen gebracht, uitgebeeld zowel in harde accenten als in zoetvloeiend gefluister. Een ovatie is ‘s mans deel!

De steenkolenhandelaar is aangewezen om de voorzitter te danken voor zijn leiding. Elke Schot is welsprekend wanneer zijn onderwerp hem meesleept. Slater is zulk een Schot. Als hij op dreef is vraag je je af, waar de kolenboer zijn woordenvloed, zijn citaten, zijn treffende grapjes vandaan haalt. Hij heeft niet kunnen weten, wat de voorzitter vanavond zou zeggen. Maar zo is elke Hooglander: bereid en bekwaam om geestig onder woorden te brengen hetgeen allen samen bezielt.

Als mevrouw Peggy Soandso alle medewerkers gaat bedanken, wordt ze ingeleid met het gedicht „My Peggie’s face” en inderdaad heeft Burns haar gezicht aardig juist voorzien. Peggy verandert er niet van maar weet op de rij af alle bijdragen te noemen, te kwalificeren en te bedanken.

De samenkomst wordt gesloten, maar is nog niet uit. Nu zingen we samen Burns’ „Auld lang syne”: hand in hand, staande, zwaaiend, deinend, lachend en hartelijk. En na zo’n lange, smetteloze feestavond is het heerlijk slapen: een gat in de Zaterdagmorgen!

met Romeinen 1. Hij verduidelijkt een en ander nog even door te zeggen dat de mensen om wie het hier ging zich aan homoseksuele praktijken hadden overgegeven. Hè, wat bedoelt hij nou? Veroordeelt hij elk seksueel contact tussen mensen van hetzelfde geslacht, veroordeelt hij dat die mensen, hoewel getrouwd, bevrediging zochten bij hun sekse-genoten? Niets werd echter ter verduidelijking toegevoegd, de preek kabbelde rustig verder en liet mij in verwarring achter’.

Het is goed om hier even te stoppen en rustig na te denken. Ik heb er geen behoefte aan kritiek te oefenen op dominees of wie dan ook. Maar als uit de brief van een moeder en uit wat een homofiele jongen schrijft blijkt dat zij met predikanten nare ervaringen hebben op dit punt, mag het toch wel gezegd worden dat dit een trieste zaak is. Ik kan me voorstellen dat een

ambtsdrager er geen raad mee weet als een homofiel bij hem komt om eens uit te praten. Laat hem dan eerlijk zeggen er geen raad mee te weten, dat is geen schande. Een preek moet behoudend werken en mag niemand in verwarring laten zitten. Als een predikant naar aanleiding van Romeinen 1 niet méér weet te zeggen is dat geen schande, maar dan kan hij beter niets zeggen. In het kerkblad van Gelderland en Overijssel schreef v. O. laatst over het besluit van de synode van de gereformeerde kerken inzake homofilie. Tijdens de gereformeerde oecumenische synode in Nîmes werd over dit besluit gesproken. Er werd gesteld dat het besluit onduidelijk is. Misschien is dit zo, maar dat is toch niet zo erg? Zijn de besluiten van de laatste conventsvergaderingen van onze kerken allemaal even duidelijk? De synode van de gereformeerde kerken heeft inmiddels nog eens gesproken over de homofilie en de genoemde onduidelijkheid inzake het woord

'beleving', van de homofilie dus. In genoemd kerkblad wordt doorgegeven dat besloten werd dat het destijds genomen besluit inzake de beleving van de homofiele relatie ook inhield dat deze wordt uitgelegd 'als het lichamenlijk uitdrukking geven aan de onderlinge genegenheid als beleving van de homofiele geaardheid'. De schrijver vraagt zich dan of waar de norm is gebleven en antwoordt daarop: 'Die is gelegd in de mens en in zijn geaardheid! Waar wordt de Schrift genoemd? Blijft die buiten beschouwing? Er was kort ervoor een rapport aanvaard inzake het gebruik en het gezag van de Schrift. Durft men Gods Woord niet meer

aan te halen. We willen toch maar eindigen met de Schrift: 'Het huwelijk zij in ere bij allen en het bed onbezoedeld' (Hebr. 13 : 4a).' Het moet me toch van het hart dat op deze manier wel in een handomdraai genoemd besluit wordt verworpen maar dat de bijbel daarbij eveneens dicht blijft. Wat moet een homofiel in zijn situatie met de genoemde tekst aan? Hij zou graag anders willen zijn en trouwen, maar hij kan dat laatste niet. Homofielen hebben behoefte aan en recht op een goede discussie over hun vragen. Het zou fijn zijn voor hen te ervaren dat binnen Gods gemeente rust wordt geschonken en gevonden (Ps. 36).

Hij mag dan zelfs geen foto van zijn moeder hebben, haar beeld draagt hij in zijn hart.

Over zijn vader heb ik, ondanks veel zoeken, geen gedicht kunnen vinden. Wel is er van Guido Gezelle een gedicht bewaard dat de titel draagt: „Vader overleden”. Die woorden waren de tekst van een telegram, dat hem de dood meldde van zijn broer Romaan. Het was hem toegezonden, dat is duidelijk, door één van de kinderen van de overledene.

't Is te mooi om het u te onthouden.

Vader overleden

o Al te kwade boodschapper,
die, bitsig als een horselbie;
die, stekende als een degenstoot;
die, snel gelijk den bliksemslag;
die, stom en doof, noodzakelijk,
te mijwaard op de snaren komt
gevloegen van de teekendraad!
Te gauwe, ach armen, vindt ge mij
en biedt gij, in uw bitsigheid,
de boodschap, — en geen troost daartoe! —
dat „VADER OVERLEDEN” is!
Ge'n zegt niet hoe hij, vroomgezind,
zijn kruise en zijn ellenden droeg;
g'en zegt niet, echt en recht, hoe hij
onwankelbaar geloovig en
vertrouwende in Gods goedheid was;
g'en zegt niet hoe beneën den bast
van buitenwaardsche onteederheid,
hij teërheid in zijn herte borg;
g'en zegt niet hoe, van 's morgens vroeg
tot 's avonds, hij was werkzaam; hoe
't gevaar hij niet en minde, niet
en vreesde, daar 't de plicht beval:
g'en zegt niet hoe nauwkeuriglijk
hij omzag, daar te zorgen viel
voor kinderlijke onschuldigheid;
g'en zegt niet hoe noch wat hij was,
vóór God en vóór de menschen: gij
en steeks me . . . en gij stoot me maar
door 't herte dat hij henen is,
mijn broeder! Van geen zielenruste
en rept gij! Och, hoe herteloos
doorslaat mij nu die bliksemslag
en biedt hij mij, in zijn bitsigheid,
de boodschap, — en geen troost daartoe! —
dat „VADER OVERLEDEN” is! —
Zijn ziele God genadig zij!
o Al te kwade boodschapper!

H. Langerak / Utrecht

Dichters over hun ouders (1)

Het is vanzelfsprekend dat diegenen onder de mensen die zich uitdrukken in het wonder van de poëzie, ook hun vader en moeder niet vergeten. Daar zou ik graag eens iets van doorgeven.

Omdat ik op deze gedachte kwam door een gedicht van Guido Gezelle over zijn moeder, wil ik daarmee maar beginnen.

Eerst iets over de dichter zelf. Hij werd geboren in 1830 te Brugge. Zijn vader Pieter Jan Gezelle gaat door voor een nogal vrolijke man, terwijl zijn moeder, Monica De Vries, als een nogal introverte, wat melancholieke vrouw wordt beschreven.

Nu, Guido heeft van beiden wat meegekregen.

Zoals bekend, heeft de dichter zijn leven doorgebracht als priester. De opleiding daarvoor heeft zijn ouders echt opoffering gekost. Zij waren niet arm, maar ook bepaald niet rijk. Vader was tuinman en moest het brood verdienen voor vijf kinderen, waarvan er drie voor priester studeerden. Guido heeft een heel goede herinnering aan zijn ouders. Zijn moeder heeft hij herdacht in het bekende gedicht:

Moederken

't En is van u
hiernederwaard,
geschilderd of
geschreven,
mij, moederke,
geen beeltenis,
geen beeld van u
gebleven.

Geen tekening,
geen lichtdrukmaal,
geen beitelwerk
van steene,
't en zij dat beeld
in mij, dat gij
gelaten hebt,
alleene.

o Moge ik, u
onweerdig, nooit
die beeltenis
bederven,
maar eerzaam laat
ze leven in
mij, eerzaam in
mij sterven.

Tot zover Guido Gezelle. Volgende keer D.V. laten we Achterberg aan het woord.

kerknieuws

LEERDAM — De restauratie van de Ned. Geref. Kerk nadert zijn voltooiing. Na ruim een jaar van intensief werken hoopt de gemeente van Leerdam op zondag 29 maart

a.s. weer in eigen gebouw bijeen te komen. In een speciaal daarvoor belegde bijeenkomst op woensdag 25 maart a.s., aanvang 19.45 uur, zal het gebouw opnieuw in gebruik worden genomen. Aan deze avond zullen medewerken het zangkoor „Com nu met Sangh” te Leerdam en de oud-organist A. Sprong, alsmede de eigen organist en trompetist H. den Uijl.

Ter gelegenheid van deze grote restauratie, die niet alleen het kerkgebouw omvatte, maar ook de nevenruimte als consistorie, ingang,

toilet- en garderoberuimte, zal een waardevol gedenkboekje worden uitgegeven met een inhoud van plm. 125 pagina's.

Mochten er broeders en zusters in den lande zijn die belangstelling hebben voor dit boekje, dan kan telefonisch contact worden opge-

nomen met br. G. J. van Otterloo, Parallelweg 12 te Leerdam, telefoon 03451-6229.

De kosten van deze renovatie hebben ruim f 600.000,- bedragen, waarvan de gemeente van Leerdam tot op heden plm. f 425.000,- al bijeen heeft gebracht.

In vertrouwen op haar Heer en Heiland is op 88-jarige leeftijd ontslapen onze lieve moeder en oma

PETRONELLA GERDINA VAN GEFFEN

weduwe van Teunis van Wijk

De HERE zal het voor mij voleindigen

Ps. 138 : 8

... als ik ontwaak, dan ben ik nog bij U

Ps. 139 : 18

Apeldoorn: A. A. van der Steen-van Wijk

Utrecht: F. van der Heijden-van Wijk
B. J. van der Heijden

Zaltbommel: P. C. van Wijk
P. van Wijk-van Noordennen

Kleinkinderen en achterkleinkinderen

Zaltbommel, Bejaardencentrum De Wielewaal, 11 maart 1981
Correspondentie-adres: Gasthuisstraat 33, 5301 CB Zaltbommel

De begrafenis heeft inmiddels plaatsgevonden.

Stichting- **c.o.b.** -Bergum
in samenwerking met
reisburo Slof - Joure

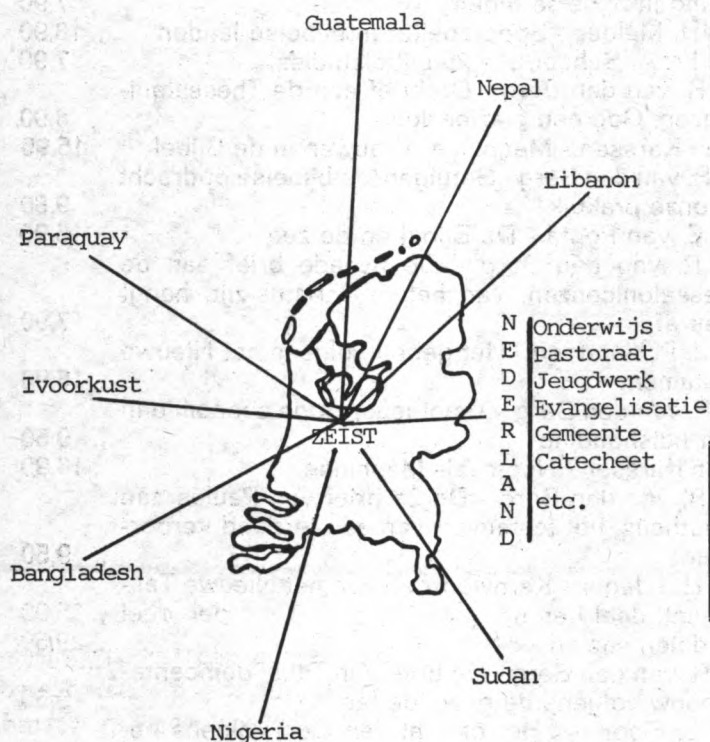
Speciale Interkerkelijke jongerenreizen! 10-daagse touring-carreizen naar Stiermarken Oostenrijk

Van A tot Z verzorgde reizen met luxe touringcars! Prijzen INKLUSIEF kosten dagtochten, reis- en annuleringskosten-verzekering, lunches onderweg etc.
Geen prijzen 'vanaf' maar blijvend laag!

Vraagt U vrijblijvend onze gids aan bij:
Stichting C.O.B., postbus 161, 9250 AD
Bérgum-fr., Telefoon 05116-3515 of bij
Reisburo Slof, Postbus 97, 8500 AB
Joure, Telefoon 05138-2550

HONKFAST ONDERDAK

Waar afgestudeerden een werkring vonden.....

Reformatorische Bijbelschool

a. 1-jarige vormingskursus

persoonlijk, kerkelijk en maatschappelijk.

b. 3-jarige (beroeps)opleiding

Onderwijs 3e gr. Gemeente, Jeugd en Evangelisatie-werk, Zending etc.

U kunt „Honkvast Onderdak” helpen door een gift over te maken op giro 3091180 of op rekening nr. 69.09.10.983 N.M.B. te Zeist ten name van R.B.S. Zeist.

Onderstaande verklaring uitknippen en opsturen naar
R.B.S. ZEIST — ANTWOORDNUMMER 117 — 3700 WB ZEIST
TEL. 03404 - 24166

Ook een lening

tegen geen of lage rente

is hartelijk welkom!

De ondergetekende
verklaart aan de R.B.S. een bedrag te willen lenen groot f
(zegge)

Naam:

Adres:

Woonplaats + postcode:

getekend:

.....

ZWITSERLAND

Ons chalet in Wolfhalden (Kt. Appenzell) is in a.s. zomer en herfst nog af en toe te huur.

Gelegen op 800 m. — Uitzicht Bodensee. Max. 6 personen.

Int. C. v. d. Meer - tel. 09 - 41 64 67 1234

Ook U heeft

zo nu en dan behoefte aan ontspanning.

EVANGELISCHE CAMPING „T BELOOFDE LAND“

is zo'n plekje waar U zowel geestelijk als lichamelijk tot rust kunt komen.

Vraag folder.

Bosweg 17, 3781 NG Voorthuizen
Telefoon 03429-2942.

Voor Uw vakantie te huur
in Hattem (Veluwe)

een kleine kompleet ingerichte woning

tussen pasen en half september.
Alleen geschikt voor twee pers.

Brieven onder nummer 21-3 bureau Opbouw, Nootgedacht 3, 3701 AL Zeist of tel. 05206-41940, b.g.g. 41446.

Gelovige vrouw, 65 jaar,
— reeds lange tijd weduwe —

zoekt

— na voldoende tijd van kennis-
making weer te hertrouwen —

contact met een man van gelijke leeftijd.

Brieven onder nr. 20-3 bureau Opbouw,
Nootgedacht 3, 3701 AL Zeist.

Vriendelijk verzoek om uw ADVERTENTIES SCHRIFTELIJK OP TE GEVEN!!!

Uiterlijk dinsdagmorgen, 10 uur, dient de tekst in ons bezit te zijn. Foto's en tekenwerk voor het maken van cliché's dienen 1 week voor de plaatsingsdatum ter drukkerij te zijn.

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN DIT BLAD!

DE REFORMATORISCHE BIJBELSCHOOL

Verzorgt een:

— EENJARIGE VORMINGSCURSUS

bedoeld voor o.a. mensen met een beroepsopleiding (MBO/HBO) of gelijkwaardige ervaringssituatie.

— DRIEJARIGE (Beroeps)OPLEIDING

voor een taak binnen het onderwijs, de gemeente, jeugd- en evangelisatiewerk, zending.

De cursus start eind augustus 1981 in haar nieuwe honk.
INFORMATIE: Reformatrice Bijbelschool - Slotlaan 241 - 3701 GG Zeist
Telefoon 03404-24166

Voor al uw
handels- en familiedrukwerk - boeken en folders
is uw adres
DRUKKERIJ „STEENBERGEN“
Nootgedacht 3 — 3701 AL Zeist

BUIJTEN & SCHIPPERHEIJN

Valkenburgerstraat 106 — 1011 NA Amsterdam
tel. 020 - 236612 — postgiro 22960

NIEUW IN DE REEKS ZICHT OP DE BIJBEL

Gij geheel anders M. R. van den Berg deel 21)

Het 'weest heilig, want Ik ben heilig' geldt ook ons. Hebben we daarbij nog iets aan de tien geboden? Moeten die letterlijk worden vervuld? Ds. Van den Berg legt de verhouding tussen Oude en Nieuwe Testament uit, wijst de bedoeling aan van elk der 'tien woorden van het Verbond' en doet suggesties voor een daaraan beantwoordend, heilig leven in onze tijd. f 12,50

Hoe leest U... J. H. Veefkind (deel 20)

Aan de hand van de regel dat de Schrift zichzelf uitlegt, bespreekt ds. Veefkind 24 nieuw-testamentische bijbelgedeelten. Vaak komt hij tot een verrassende, andere uitleg dan de gangbare. Door zijn goed geargumenteerde en helder uiteengezette verklaring dwingt hij tot nauwkeurig bijbellesen, tot nieuw nadenken over oude bijbelwoorden. f 9,50

BESTELBILJET

(mag natuurlijk worden overgeschreven)

Ondergetekende:

adres:

postcode en plaats:

bestelt hierbij rechtstreeks/via boekhandel

.....ex. Hoe leest u...

.....ex. Gij geheel anders

.....ex. Informatieboekje 1981

.....ex.

Tekent rechtstreeks/via boekhandel
wel/niet in op de reeks Zicht op de Bijbel en wenst tegen de
gereduceerde prijs de delen 1 t/m 19 wel/niet te ontvangen.

Datum:

Handtekening:

De reeks **Zicht op de bijbel** wordt jaarlijks met enkele delen uitgebreid. Intekenaars op de reeks ontvangen, automatisch, elk nieuw deel tegen een prijs die 15% lager is dan de normale winkelprijs.

De reeks bestaat nu uit deze delen:

1. M. R. van den Berg - De brief aan de Colossenzen, Christen-zijn uit één stuk f 7,90
2. Dr. H. Mulder - De Sadduceeën, deconfessionalisering in bijbelse tijden „ 7,90
3. Dr. H. Mulder - Spoorzoeker in bijbelse landen „ 13,90
4. Dr. Fr. A. Schaeffer - 25 bijbelstudies „ 7,90
5. M. R. van den Berg - De brief aan de Thessalonicenzen, God een plezier doen „ 8,90
6. Gien Karssen - Manninne. Vrouwen in de Bijbel „ 15,90
7. M. R. van den Berg - Getuigen, de bijbelse opdracht en onze praktijk „ 9,80
8. W. E. van Popta - De Bijbel en de zee „ 15,90
9. M. R. van den Berg - De tweede brief aan de Thessalonicenzen, van het in-Christus-zijn hangt alles af „ 7,90
10. Dr. J. P. Versteeg - Het gebed volgens het Nieuwe Testament „ 15,90
11. M. R. van den Berg - Timotheüs, Gods economie in Zijn huishouding „ 9,50
12. Gien Karssen - Nogmaals Manninne „ 16,90
13. M. R. van den Berg - De 2e brief van Paulus aan Timotheüs, het testament van een terdood veroordeelde „ 9,50
14. Dr. H. J. Jager - Kernwoorden van het Nieuwe Testament, deel I en II per deel „ 15,90
15. de delen samen „ 29,50
16. M. R. van den Berg - De brief aan Titus, gemeentebouw volgens de gezonde leer „ 9,50
17. Dr. L. Floor - Het gericht van God volgens het Nieuwe Testament „ 12,50
18. Dr. C. Bezemer - Wandelen in geloof „ 8,50
19. M. R. van den Berg - De brief aan de Galaten „ 17,50
20. J. H. Veefkind - Hoe leest u... „ 9,50
21. M. R. van den Berg - Gij geheel anders „ 12,50

Half mei verschijnt het nieuwe **INFORMATIEBOEKJE VOOR NEDERLANDS GEREFORMEERDE KERKEN (1981)**.

Teken nu vast in via de bestellijst in uw gemeente of bestel door middel van het biljet in deze advertentie.